всіма учасниками управлінського процесу і стосується їхньої спільної діяльності;

• взаємодія керівника й підлеглого в процесі обміну інформацією як суб'єктів спільної діяльності;

• реалізація управлінської діяльності в конкретному соціально-психологічному просторі;

• актуалізація в комунікативного потенціалу учасників комунікації [3].

Усе зазначене підтверджує, що без обопільного обміну ідеями, інформацією тощо взаємодія, а отже й управління неможливі.

У комунікативному аспекті управлінська діяльність керівника як соціальний різновид управління спрямована на узгодженість у діях учасників управлінського процесу, оптимізацію всіх форм їхнього спілкування з метою розв'язання значущих завдань.

Отже, управлінська діяльність керівника являє собою умову доцільної взаємодії із соціальним оточенням. Спілкування в такому контексті є зовнішнім чинником, засобом ефективної дії, та внутрішньою характеристикою психічної активності особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодалев А. А. Личность и общение: Избраные труды / А. А. Бодалев. – М. : Педагогика, 1983. – 272 с.
2. Бойко В. В. Социально-психологический климат коллектива и личность / В. В. Бойко, А. Г. Ковалев, В. Н. Панферов. – М. : Мысль, 1983. – 206 с.
3. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління : навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 568 с.
4. Психологія : підручн. / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук [та ін.]; ред. Ю. Л. Трофімов. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.
5. Психологія професійної діяльності і спілкування / Л. Е. Орбан, Д. М. Гриджук та ін. – К. : Преса України, 1997. – 192 с.

Марина Шакланова
студентка природничого факультету
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ЗООМОРФІЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПОРІВНЯЛЬНОМУ АСПЕКТІ

Фразеологізми народжуються в результаті осмисленої необхідності знайти знакове вираження для певних подій, відчуттів, ситуацій, які тісно пов'язані з самою людиною, з поведінкою людей у суспільстві, з відносинами між людьми. Існує думка про те,

що фразеологія твориться певним соціумом, характеризується його особливостями, несе відбиток національної культури.

Для порівняння логічної організації фрагменту живої природи наукової й мовної картин світу із тлумачних словників англійської мови були відібрані назви тварин і птахів (290 назв). Далі з отриманих даних були відібрані ті назви тварин і птахів, які мають також переносне значення, що вказує на певну якість, притаманну людині. Саме ці назви тварин і птахів найбільш рельєфно відбивають національно-культурну специфіку англійського етносу. Зазначені назви тварин і птахів відбивають, з одного боку, наукову картину світу повсякденної свідомості, а з іншого боку, малюють цілісну національно-мовну картину світу.

Згідно отриманих даних із 160 назв тварин національно-мовну картину світу англійців представляють 26: *ass, bear, beaver, bull, cat, cow, dog, donkey, fox, goat, hare, hog, horse, lamb, lion, monkey, mouse, mule, pig, rabbit, rat, sheep, skunk, squirrel, tiger, wolf*, а також із 120 назв птахів національно-мовну картину світу відбивають 17: *chicken, cock, coot, crow, dotterel, dove, duck, eagle, goose, hawk, hen, jay, magpie, parrot, peacock, pigeon, rook.* Саме ці назви тварин і птахів асоціюються у свідомості англійців з певними рисами характеру людини. Дослідження назв тварин, що мають переносне значення, дозволяє реконструювати одну з найважливіших ділянок національно-мовної картини світу англійського етносу.

Найбільш вживані англійцями назви тварин і птахів склали 45 назв, серед яких 13 імен диких тварин: *ass, bear, beaver, fox, hare, lion, monkey, mouse, rat, skunk, squirrel, tiger, wolf*, 12 назв свійських тварин: *bull, cat, cow, dog, donkey, goat, hog, horse, lamb, pig, rabbit, sheep*, 13назв диких птахів: *coot, dotterel, dove, eagle, hawk, jay, lark, magpie, nightingale, peacock, pigeon, rook, vulture*, 5 назв домашніх птахів: *chicken, cock, goose, hen, duck.*.

Зазначені назви тварин англійської мови були зіставлені з відповідними назвами тварин в українській лінгвокультурі. В результаті порівняльного аналізу встановлено, що ряд назв тварин в українській лінгвокультурі не є зоометафорами: *бобер, скунс, сойка, грак, гриф, жайворонок, яструб, качка* відбивають тільки наукову картину світу. Отже, 45 назвам тварин в англійській мові з переносним значенням, що позначають якості людини, в українській лінгвокультурі відповідають тільки 26 назв.

У якості зоометафор, що позначають різні якості людини, нами були розглянуті 26 назв тварин, властивих для української лінгвокультури, серед яких 9 назв диких тварин: *мавпа, осел, ведмідь, ли-*

сиця, заєць, лев, миша, білка, вовк, 10 назв свійських тварин: *бик, кішка, корова, собака, коза, кінь, ягня, свиня, кролик, вівця,* 4 назви диких птахів: *голуб, соловей, сорока, павич,* 3 назви домашніх птахів: *півень, гусак, курка.*

Аналіз фактичного матеріалу дозволив виявити такий цікавий факт: виділяється ряд назв тварин і птахів, які позначають тільки позитивні якості, властиві людині. Так, назва дикої тварини – *squirrel (білка)*, свійської тварини – *lamb (ягня)*, диких птахів – *dove (голуб), eagle (орел), nightingale (соловей), lark (жайворонок)* асоціюються в англійців тільки з позитивними якостями.

До числа негативних якостей, які засуджуються тільки англійцями, були віднесені 20 лексем: *жадібний, легковажний, безжалісний, хижий*; поведінкові ознаки людини: *пихатий, нудний, грубий, невихований, агресивний, неслухняний, небезпечний, метушливий, незграбний, недосвідчений, похмурий*; зовнішні ознаки людини: *непоказний, некрасивий.*

З іншого боку, до числа негативних якостей, які засуджуються тільки українцями, віднесені такі лексеми: *флегматичний, брехливий, безхарактерний, безініціативний, лицемірний, злий*; поведінкові ознаки: *улесливий, запобігливий, брехливий*; зовнішні ознаки: *потворний, худий, непоказний, неохайний, брудний.*

Говорячи про специфіку світосприймання англійського й українського етносів, у першу чергу слід зазначити, що в українській лінгвокультурі зафіксовано більше зовнішніх негативних ознак, ніж в англійській. Можливо, це свідчить про те, що українці частіше звертають увагу на недоліки в зовнішньому вигляді людини, більш критично підходять до цього питання. В англійців простежується тенденція до засудження поведінкових негативних ознак, хоча для українського етносу це менш властиво.

Отримані дані дозволили виявити позитивні якості, властиві ціннісній картині світу тільки англійського або українського соціуму.

В англійської лінгвокультурі зі схваленням ставляться до таких ознак людини: *розумний, працьовитий, активний, уважний,* до поведінкових ознак людини: *відомий, щасливий.* Українці заохочують наступні ознаки: *здоровий, чуйний, совісний, скромний*; поведінкові ознаки людини: *послужливий, ощадливий, спритний, вірний, ласкавий, ніжний, обережний*; зовнішні ознаки людини: *гарний.*

Порівняння позитивних якостей, притаманних людині, за допомогою назв тварин в англійській й українській лінгвокультурах, дозволило виявити деякі особливості світосприймання в англійському й українському етносах. Так, для українців особливо важли-

вими виявляються поведінкові якості людини. Цікаво, що відмінності носять не стільки кількісний характер, скільки якісний. Зазначені позитивні поведінкові ознаки, схвалювані англійцями, більш відносяться до матеріальної сторони життя (*відомий, щасливий*), що стосується українців, то в першу чергу в людині цінуються духовні якості (*вірний, ласкавий, ніжний*).

Позитивними якостями для англійського суспільства є: *сильний, уважний, досвідчений, лагідний, веселий.* Такі якості людини, як *розумний, працьовитий, співучий, безневинний* займають в ієрархії цінностей англійського етносу нижчий щабель. До позитивних якостей, які цінують українці, відносять: *сильний, здоровий, спритний, тихий, лагідний.* Якості: *сміливий, швидкий, досвідчений, вірний, слухняний, безневинний* схвалюються в меншій мірі.

Таким чином, можна стверджувати, що набір якостей, які відносяться до числа достоїнств англійського й українського етносів, істотно різниться. Разом з тим виділяється ряд якостей, які схвалюються рівною мірою в обох лінгвокультурах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова И. В. Инвективная лексика в английском языке / И. В. Волкова. – М. : Высшая школа, 2005. – 424 с.
2. Кунин Ф. В. Курс фразеологии современного английского языка / Ф. В. Кунин. – М. : Высшая школа, 1996. – 380 с.
3. Англо-український фразеологічний словник [уклад. К. Т. Баранцев та ін.]. – К. : Знання, 2005. – 1056 с.

Олена Шам
студентка психолого-педагогічного факультету
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FACTOR OF UKRAINIAN UNITY

Language is one of the main factors of our national identity. We consider that contradictions which we've got as the communist system heritage lead to the separation between different parts of Ukraine. The politicians often try increase these contradictions to the level of a national conflict. Most of all those conflicts are based on ethnological background and touch upon the problem of the Ukrainian language [3].

We've tried to find out the reasons of a rather strange attitude to the Ukrainian language in the light of the peculiarities of historical development of our eastern regions. The fact is that ethno-national and language majorities do not coincide in our society and it is the reason of the con-